

T.C.
GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.12.0.SGB.0.03-610-783
Konu : Soru Önergeleri

02 Mart 2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 23.01.2012 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.00-43353 sayılı yazı.

İlgi yazı ekinde alınan, Antalya Milletvekili Gürkut ACAR'a ait 7/2840, Muğla Milletvekili Ömer Süha ALDAN'a ait 7/2841, Muş Milletvekili Demir ÇELİK'e ait 7/2842, Manisa Milletvekili Erkan AKÇAY'a ait 7/2843, Iğdır Milletvekili Sinan OĞAN'a ait 7/2844, Kahramanmaraş Milletvekili Mesut DEDEOĞLU'na ait 7/2845, 7/2846, 7/2847, 7/2848, 7/2849, 7/2850, 7/2851, Hatay Milletvekili Adnan Şefik ÇİRKİN'e ait 7/2852, Mersin Milletvekili Mehmet ŞANDIR'a ait 7/2853, Adana Milletvekili Ali HALAMAN'a ait 7/2854, Bitlis Milletvekili Hüsamettin ZENDERLİOĞLU'na ait 7/2855, 7/2856, Tekirdağ Milletvekili Emre KÖPRÜLÜ'ye ait 7/2857, Ardahan Milletvekili Ensar ÖĞÜT'e ait 7/2858, Hatay Milletvekili Mehmet Ali EDİBOĞLU'na ait 7/2859 esas nolu yazılı soru önergelerine ilişkin Bakanlığımız görüşü ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Mehdi EKER
Bakan

EKLER:

1-Görüş 7/2840, 7/2841, 7/2842, 7/2843, 7/2844,
7/2845, 7/2846, 7/2847, 7/2848, 7/2849, 7/2850,
7/2851, 7/2852, 7/2853, 7/2854, 7/2855, 7/2856,
7/2857, 7/2858, 7/2859 (34 sayfa)

YAZILI SORU ÖNERGESİ**Önerge Sahibi****:Mehmet Ali EDİBOĞLU****Hatay Milletvekili****Esas No****:7/2859**

Genetiği Değiştirilmiş Organizmaların insan ve çevre sağlığı açısından büyük risk oluşturacağı birçok bilim adamı tarafından ifade edilirken Bakanlığınız yetkilileri, yaptıkları açıklamalarda yeni GDO'lar gelecek diyor! Şu anda 16 tane GDO'lu ürüne izin verildiği bunlardan 3'ünün soya fasulyesi 13'ü de mısır olduğu biliniyor. Şimdilik bunların hayvan yemi olarak kullanılması amaçlanıyor. Yani GDO'lu ürünleri tavuğa, danaya, ineğe yedirecekler. Bu hayvanlardan elde edilen sütü, eti, peyniri, yumurtayı, yoğurdu alarak biz de çocuklarımız da yiyecek ve dolaylı GDO'lu mısırdan da nasibimizi alacağız.

Hayvan yemi olarak kullanılan, biz o hayvansal ürünleri yediğimiz zaman (yumurtadan, tavuğa, kırmızı ete, balığa kadar) bize de geçen GDO Tarım olduğu daha önceki bilimsel çalışmalarla kanıtlandı. Şimdi bu GDO Tarım kullanımından bu yana Amerikan hastalık denetleme dairesinin açıklamasına göre, hem alerji hem de alerjiye bağlı ölümlerin birkaç misli arttığı, tarımda her türlü yapay unsur, yapay gübre, tarım ilacı, GDO'lu ürünlerin bütün insanlık için büyük bir risk taşıdığı ve bu tür gıdaların insanlara vereceği zararları bellidir. Ayrıca gıda güvenliğinde şöyle bir ilkenin olduğu biliniyor; yani eğer emin değilseniz kuşkunuz varsa o gıdayı piyasaya sürmemelisiniz ve bu ilke ne yazık ki Türkiye'de işletilmiyor. GDO'lu yemle beslenmiş hayvanların sütünde de, değişime uğramış genin daha önce bulunduğu, Avrupa'da açıklandı. Ayrıca GDO'lu yemle beslenen hayvanların dışkısında değişime uğramış genlerin aktif bir şekilde var olduğu, dolayısıyla bu hayvan gübrelerini tarımda kullandığınızda kendi yediğiniz ürünlerinizin de GDO'luya dönüşme olasılığının olduğu bilimsel olarak kanıtlandı.

Yiyeceklerimiz, çevremiz ve elimizdeki türlerimize çaktırmadan yapılan genetik değişiklikler sonucunda genetiği değiştirilmiş ürünler, büyük tarımsal biyoteknoloji şirketlerinin özel çıkarlarına hizmet ederken, şu anda tüketicilere hiçbir fayda sunmamakta ve çok önemli sağlık ve çevre riskleri oluşturmaktadır.

Günümüzde yonca, kanola, pamuk, keten, mercimek, mısır, kavun, erik, patates, pirinç, soya, şeker pancarı, ayçiçeği, tütün, domates ve buğday başta olmak üzere pek çok tarım ürününün genetiği değiştirilmiş durumda. Bu çerçevede;

SORU 1) Türkiye, yanlış politikalar sonucu her yıl 500 bin ila 1 milyon ton mısır ithal ediyor. Dünyada mısırın yüzde 29'u GDO'lu tohumlarla yetiştiriliyor. Uygulanan yanlış politikalar nedeniyle ortaya çıkan ithalat ihtiyacını GDO'lu mısır türleriyle gidermeye çalışmanın meşru bir gerekçesi var mıdır? Çevreye zararlı olan ve cennet ülkemizin zengin biyoçeşitliliğini tehdit eden GDO'lara bu verimli topraklarda "gerçekten" ihtiyacımız var mı?

SORU 2) Son 5 yılda mısıra sağlanan destek ne kadardır?

SORU 3) Kendi kendine yeten bir ülke olmakla övünürken mısır bitkisini desteklemek, verilen desteği artırmak yoluyla kendimize yeterliliği yakalamak varken, bu yapılmayarak Türkiye neden ithalata mahkum edilmektedir?

SORU 4) GDO'lu gıdaların kısa veya uzun zamanda sağlığımız üzerinde nasıl bir etki yapacağı bilinmezken, yapılan araştırmalarda GDO'nun 0,1 oranı dahi insan ve hayvan sağlığı üzerinde

zararlı olduğu bilimsel olarak ispatlanırsa ve bu zararın geri dönüşü de olmazsa o zaman ne olacak? Çevre, insan ve hayvan kısaca canlı hayata verilen tahribatın bedelini kim ödeyecek?

SORU 5) Vatandaşlarımız yapay, hormonlu, soyu kesik (hibrit), GDO'lu gıdalarla donatılmış bir sofrada oturup ailece gönül rahatlığı ile o yemekleri yiyecek midir?

SORU 6) Bilim adamlarının büyük bir kısmı, GDO'lu ürünlerin, geleneksel ıslah yöntemlerine göre daha çok, daha büyük riskler taşıdığına işaret etmelerine rağmen ve bugün Avrupa Birliği ülkelerinin bile Avrupa Birliğinin Gıda Güvenliği otoritesine güvenmiyor, Merkezi bu sistemden kopmak istiyor ve her ülke kendi biyo güvenlik kuruluşunu kurma çabasında iken, Avrupa'da şaibeli olduğu artık kesin olan ve devletler tarafından reddedilen bir kurumu bakanlığınızın baz alması doğru mudur?

SORU 7) Biyogüvenlik Kanunu'na göre, GDO'lu yemle beslenen hayvanlardan elde edilen gıdalarda etiketleme zorunluluğu bulunmaması (GDO içerir veya GDO içermez) nedeniyle gıda güvenliğimizin elimizden alındığı doğru mudur? Artık soframızdaki gıdanın nereden geldiğini bilemediğimiz, çocuklarımızın ne yediğinden emin olamayacağımız bir dönem mi başlıyor?

SORU 8) Sırada, doğrudan yiyeceklerde kullanılacak GDO'lu ürünler var mıdır? Bu ürünler içerisinde kolza, şeker pancarı, patates, soya ve mısır, toplam 42 çeşidin de izin için beklemede olduğu doğru mudur?

CEVAP 1-2-3-4-5-6-7-8) Bakanlığımızca dane mısırın da içinde olduğu, ülkemizde arz açığı bulunan ve stratejik açıdan önemli 17 ürüne fark ödemeleri kapsamında prim desteği verilmektedir. Dane mısır ürünü 2004 yılından itibaren destekleme ödemeleri kapsamında yer almaktadır. Bu kapsamda 2005 yılında 57 Milyon TL prim desteği sağlanmış iken, 2011 yılında 181 Milyon TL destek sağlanmıştır. Son 5 yılda dane mısıra yaklaşık 775 Milyon TL prim desteği sağlanmıştır. 2011 yılında dane mısır ürününe 4 Kr/Kg fark ödemesinin yanında, 3,75 TL/da kimyevi gübre, 3,75 TL/da mazot ve 2,5 TL/da toprak analizi desteği verilmiştir. Bu durumda; verilen destekler maliyetin %14'ünü karşılamaktadır. Ayrıca hayvancılığa yönelik yem bitkileri destekleri kapsamında silajlık mısıra da destek verilmektedir.

Sağlanan destekler ve yürütülen projelerle ülkemizin mısır üretimi önemli oranda artmıştır. TÜİK rakamlarına göre mısır üretimimiz son 9 yılda %100 artarak 2002 yılında 2,1 Milyon tondan, 2011 yılında (II. Tahmin) 4,2 Milyon Tona yükselmiştir.

5977 sayılı Biyogüvenlik Kanunu, 26.03.2010 tarih ve 27533 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış olup, Kanun 26 Eylül 2010 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu tarihten itibaren GDO ile ilgili denetim ve kontroller Kanun kapsamında hazırlanan ve 13 Ağustos 2010 tarih ve 27671 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Genetik Yapısı Değiştirilmiş Organizmalar ve Ürünlerine Dair Yönetmelik" hükümlerine göre yürütülmektedir.

Biyogüvenlik Kurulu tarafından bugüne kadar; sadece hayvan yemlerinde, yem ya da yem hammaddesi olarak kullanılması amacıyla 26 Ocak 2011 tarihinde 3 adet genetiği değiştirilmiş soya fasulyesi, 24 Aralık 2011 tarihinde ise 13 adet genetiği değiştirilmiş mısır onaylanmış olup, kararlar Resmi Gazetede yayınlanmasıyla birlikte uygulamaya aktarılmıştır.

Biyogüvenlik Kurulu tarafından onaylanan genetiği değiştirilmiş 3 soya ve 13 mısır çeşidinde antibiyotik direnç geni bulunmamaktadır. AB uyumu altında danışma organı niteliğindeki

Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesi (EFSA) kararları Türkiye’de aynen uygulanmamaktadır. Biyogüvenlik Kurulu GDO veya ürünlerine ilişkin yapılan başvuru hakkında Bilimsel Komiteler tarafından bilimsel esaslara göre yapılan risk değerlendirmesi ve sosyo-ekonomik değerlendirme sonuçlarına göre karar vermektedir.

Bilimsel komiteler, değerlendirmelerini yaparken çeşitlerle ilgili ithalatçı firmaca dosyada sunulan belgeler, risk değerlendirmesi yapan muhtelif kuruluşların (EFSA, WHO, FAO, FDA) görüşleri, bilimsel araştırmaların sonuçları (alerjik ve toksik etki analizleri, genetik modifikasyonun stabilitesi, morfolojik ve agronomik özellikler, hedef dışı organizmalara etkisi vb.), farklı ülkelerde üretim, tüketim durumları ve gen aktarım yöntemi, aktarılan genin moleküler karakterizasyonu ve ürettiği proteinin ekspresyonu ile çevre ve insan sağlığına olası risklerini dikkate almaktadır.

Biyogüvenlik Kurulu tarafından bugüne kadar gıda amaçlı onay verilmiş bir gen olmadığından, GDO’lu gıdaların ülkemize girişine izin verilmemektedir.

GDO’lu ürünlerin girişine Biyogüvenlik Kurulu Kararının Resmi Gazete’de yayınlanmasından sonra izin verilmesi halinde mutlaka etiketleme zorunluluğu getirilmiştir. GDO içeren ürünlerin etiketinde “GDO’ludur” ifadesinin bulunması zorunludur. Eşdeğer ürünlerde GDO bulunmaması durumunda da bu ürünlerin etiketinde “GDO’suzdur” ifadesi yer alabilecektir.

Bununla birlikte, 5977 sayılı Biyogüvenlik Kanunun Temel İlkeler başlıklı 14. maddesinde

- “GDO ve ürünleri ile ilgili faaliyetlerde bulunanlar, bu Kanun kapsamında izin almış olsalar dahi, insan, hayvan ve bitki sağlığı ile çevrenin ve biyolojik çeşitliliğin korunması, sürdürülebilirliğinin sağlanmasına karşı oluşan zararlardan sorumludur. Bu sorumluluk, GDO ve ürünlerinin, başvuru ve kararda yer alan koşulları sağlamadığının anlaşılması durumunda zarar oluşmasa dahi geçerlidir.
- GDO’ların kapalı alanda kullanımı ve gıda, yem, işleme ve tüketim amacıyla piyasaya sürülmesi, ithalatı ve transit geçişi için izin alma zorunluluğu olduğu halde, bu faaliyetleri izinsiz olarak gerçekleştirenler ile GDO’ları çevreye serbest bırakanlar ve üretenler bu faaliyetler sonucunda meydana gelen her türlü zarardan sorumludur.
- Her ne amaçla olursa olsun piyasaya sürülmüş GDO ve ürünlerini karar koşullarına uygun olmayan bir şekilde muameleye tabi tutmak suretiyle veya başka bir yolla zararın ortaya çıkmasına ya da sonuçlarının ağırlaşmasına sebep olanlarla bunları ticari olarak üretenler, işleyenler, dağıtanlar ve pazarlayanlar bu zararlardan müteselsilen sorumludur.
- GDO’ları muameleye tabi tutanlar, muamele nedeniyle çevrede zararın meydana gelmemesi veya meydana gelen zararın sonuçlarının ağırlaşmaması için risk değerlendirmesine göre belirlenen tedbirlerin masraflarını karşılamakla yükümlüdür. Sorumlular, çevrenin zarar görmüş veya tahrip olmuş unsurlarının eski haline getirilmesi veya aynı değerdeki unsurların yerine konulması için gerekli masrafları da karşılar.
- GDO ve ürünlerinin neden olduğu zararların tazmin edilmesini talep hakkı, zarar görenin zarardan veya zarar vereni öğrenmesinden itibaren iki yıl ve her halükarda zararı doğuran olayın meydana gelmesinden itibaren yirmi yıl sonra düşer.” ifadesi yer almakta olup, bu kapsamda gerekli denetim, kontrol ve yasal işlemler yapılmaktadır.